

ZMĚŇ SE

ZTLUM. VYPNI. RECYKLUJ. CHOĎ.

Přijmi závazek!

Evropská komise

***Europe Direct je služba, která vám pomůže odpovědět
na otázky týkající se Evropské unie***

**Bezplatná telefonní linka (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(*) ????

Mnoho doplňujících informací o Evropské unii je k dispozici na Internetu.
Můžete se s nimi seznámit na evropském serveru (<http://europa.eu>).

Katalogové údaje jsou uvedeny na konci této publikace.

Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007

ISBN 978-92-79-06203-2

© Evropská společenství, 2007

Kopírování je povoleno pouze se souhlasem autora.

Printed in Belgium

Vytištěno na recyklovaném papíře, kterému byla udělena ekoznačka EU pro grafický papír
(www.europa.eu.int/ecolabel)

I TY OVLÁDÁŠ ZMĚNY KLIMATU. Přijmi závazek!

Brusel, 1. srpna 2006

Milý žáku/studente,
milá žákyně/studentko,

klimatické změny jsou problémem celosvětového významu. Možná sis povšiml/a, že se ve zpravodajství objevuje stále více zpráv o globálním oteplení a že se tímto tématem zabývají čelní političtí představitelé na celém světě.

Jestliže proti klimatickým změnám nepřijmeme žádná opatření, svět, v němž žijeme, se za několik desetiletí velmi změní. Bude obecně tepleji a některé ostrovy a pobřežní oblasti zmizí pod vodou, protože se zvýší hladina oceánů kvůli tání ledovců. Bude více vichřic, záplav, vln veder a období sucha. Nedostatek potravin a vody se rozšíří do mnoha částí světa a některé druhy zvířat a rostlin citlivých na klima, např. polární medvědi a tučňáci, vyhynou.

Je v našich silách tomu zabránit. Vyžaduje to však, aby se do boje s klimatickými změnami zapojili i jednotlivci i průmysl a vlády na celém světě. Klima se mění hlavně kvůli způsobu, jakým vyrábíme a používáme energii k zásobování elektřinou, jak vytápíme naše domy, poháníme továrny, řídíme auta a spotřebováváme pohonné látky v letadlech, s nimiž létáme na dovolenou. Změnou těchto modelů a odpovědnějším využíváním energie můžeme snížit emise CO₂ a jiných skleníkových plynů, které jsou příčinou klimatických změn.

Evropská Komise uskutečňuje v rámci celé Evropské unie kampaň ke zvýšení informovanosti o klimatických změnách a o tom, co můžeme udělat, abychom je zmírnili. Jako součást kampaně jsme pro tebe sestavili malou brožuru, v níž nalezneš informace o klimatických změnách a o úloze, kterou můžeš hrát při jejich ovlivňování. Vyzývám tě rovněž k podpisu závazku ke snížení emisí CO₂ (viz druhá strana) tím, že ve svém každodenním chování učiníš drobné změny.

Je důležité, aby ses o klimatických změnách dozvěděl/a již nyní, protože je pravděpodobné, že až budeš dospělý/a, bude situace ještě závažnější. Uvítal bych, kdybys toto téma prodiskutoval/a také ve své třídě. Pokud závazek podepíše každý z tvých spolužáků, můžete společně sledovat své úsilí a vyměřovat si zkušenosti s bojem proti globálnímu oteplení.

Znění slibu spolu s dalšími informacemi a vzdělávacími materiály jsou k dispozici rovněž na webové stránce www.climatechange.eu.com.

Ovládání klimatických změn patří k největším výzvám, kterým dnes lidstvo čelí. Věříme, že se k nám ty i tvoje škola připojíte při řešení tohoto problému!

S pozdravem

Stavros Dimas

Komisař pro životní prostředí

ZTLUM. VYPNI. RECYKLUJ. CHOĎ. ZMĚŇ SE

I ty ovládáš změny klimatu

Jaké je dneska počasí?

Nemůžeme se divit, že lidé často mluví o počasí, zvláště když vezmeme v úvahu, jak velký vliv má počasí na naši náladu, na to, jak se oblékáme a co jíme.

„Klima“ ale znamená něco jiného než počasí. Jde o určitý dlouhodobě měřený typ počasí v konkrétním regionu.

Je normální, že se klima mění?

Klima se vždy měnilo a vždy se bude měnit z přirozených důvodů. Měření z minulých let však ukazují, že v průběhu několika posledních desetiletí došlo vlivem lidské průmyslové a zemědělské činnosti ke změnám, které vybočují z normálu.

Proč tomu tak je?

Sluneční paprsky zahřívají povrch Země. Když teplota povrchu vzroste, uvolňuje se teplo zpět do atmosféry. Část tepla se absorbuje a část se odrazí zpět k povrchu Země od skleníkových plynů v atmosféře, jako například od CO₂, vodní páry, oxidů dusíku, metanu a ozónu. Tomuto přirozenému procesu, který umožňuje život na Zemi, se říká skleníkový efekt. Bez něj by průměrná teplota klesla na -18°C.

Během minulého století si aktivity lidí začaly vybírat svou daň. Koncentrace skleníkových plynů v atmosféře, z nichž 80 % představuje CO₂, výrazně vzrostla a je vyšší než byla za posledních 650 tisíc let. Výsledkem je, že průměrná teplota na zeměkouli vzrostla o 0,74°C a v Evropě o 1°C.

Lidé vypustili do atmosféry obrovské objemy CO₂ spalováním tuhých paliv, jako je zemní plyn, ropa a uhlí, především při výrobě energie. Skleníkové plyny se uvolňují také při dalších průmyslových a zemědělských činnostech nebo následkem ukládání odpadů.

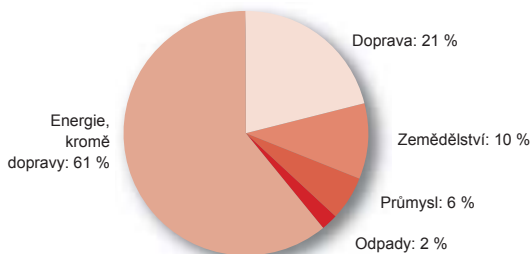

VÍŠ, ŽE...?

- Jedenáct nejteplejších let, které kdy byly naměřeny, spadá do období od začátku 90. let 20. století.
- Vědci odhadují, že průměrné teploty na Zemi by během tohoto století mohly vzrůst o 1,1 až 6,4 °C, jestliže nepodnikneme konkrétní kroky vedoucí ke snížení emisí.

Může za narůstající problémy také Evropa?

VÍŠ, ŽE...?

- Každý Evropan vyprodukuje ročně v průměru 11 tun skleníkových plynů, z čehož téměř 9 tun připadá na emise CO₂.
- Domácnosti spotřebují z celkového objemu třetinu energie v Evropské unii, což činí kolem 20 % emisí CO₂, které slouží k výrobě energie. Sedmdesát procent energie využívané v domácnostech připadá na vytápění, čtrnáct procent na ohřev teplé vody a dvanáct procent na osvětlení a elektrická zařízení.
- Na soukromá auta připadá 10 % emisí CO₂ v EU.
- V Evropě žije 7 % světové populace, ta přitom spotřebuje 20 % zdrojů světového ekosystému, co se týče vláken, potravin, energie a ukládání odpadu.
- Každý Evropan vyprodukuje denně v průměru 1 kg odpadu. Ročně tak pouze z obalů nashromáždíme odpad váhově odpovídající 4 tisícům Eiffelovek a tento objem stále vzrůstá.

Jaké jsou následky změn klimatu?

- ! **Tají polární ledovce.** Plocha oceánu, kterou na severním pólu zaujímaly ledovce, se v uplynulých desetiletích zmenšila o 10 % a tloušťka ledu nad vodou klesla zhruba o 40 %. Na druhé straně zeměkoule došlo k destabilizaci ledové kry, která pokrývá Antarktidu.
- ! **Ustupují horské ledovce.** Je pravděpodobné, že 75 % horských ledovců ve švýcarských Alpách roztaje do roku 2050.
- ! **Stoupá hladina oceánu.** Hladina oceánu v průběhu minulého století stoupla o 12 až 22 cm a bude nadále stoupat, odhady ukazují, že až o 59 cm během tohoto století. Tyto odhady nicméně nezahrnují budoucí prudké změny pohybu ledovců v Grónsku a na Antarktidě, proto nemohou být vyloučeny ještě vyšší hodnoty.
- ! **Dochází k extrémům v počasí** – bouře, záplavy, povodně, sucho a období tepla. V uplynulém desetiletí se objevilo třikrát více přírodních katastrof, které mají souvislost s počasím, než v 60. letech minulého století. Velmi parné léto roku 2003 přispělo k předčasnému úmrtí 35 tisíc Evropanů během prvních dvou srpnových týdnů, způsobilo obrovské požáry lesů a zemědělce připravilo o zisky v hodnotě přesahující 10 miliard EUR. Od roku 2070 by Evropa mohla prožívat období tepla jako v roce 2003 každý druhý rok.
- ! **Ztrácí se biologická rozmanitost.** Mnoho zvířat a rostlin nebude schopno se vyrovnat se změnami teploty. Nejvíce ohroženy jsou druhy jako lední medvěd, mrož, lachtan a tučňák.

To je vážné! Co můžeme dělat?

Evropská unie zaujímala vždy přední místo v mezinárodních aktivitách boje proti klimatickým změnám. Ty probíhají pod záštitou Kongresu o klimatických změnách OSN konaného v roce 1992 a Kjótského protokolu z roku 1997. Ten navazuje na kongres a stanovuje cílové limity emisí skleníkových plynů ve vyspělých zemích světa. Evropská komise navrhla celou řadu opatření, která mají pomoci členským zemím EU dosáhnout limitů stanovených v Kjótu. Vlády regulují objemy emisí průmyslových a energetických podniků vymezením emisních limitů. Firmy působící v těchto sektorech mají přitom možnost obchodovat s emisními limity a kontrolovat tak náklady. Další opatření, přijatá na úrovni Unie, mají za úkol zlepšit energetickou úspornost průmyslových podniků, budov a domácností.

Cíle Kjótského protokolu na snížení emisí jsou stanoveny pouze do roku 2012. EU je pevně přesvědčena o tom, že k zintenzivnění boje proti klimatickým změnám po uplynutí tohoto období je nezbytná nová ambiciózní celosvětová dohoda. Pokud chceme zabránit tomu, aby důsledky globálního oteplování dosahovaly nebezpečných rozměrů, musíme do roku 2050 snížit emise skleníkových plynů přibližně na polovinu jejich hodnot z roku 1990 na celém světě a o 60 až 80 % ve vyspělých zemích.

Evropský komisař pro životní prostředí Stavros Dimas říká:

„Lidé mají stále dojem, že na nich osobně nezáleží, že jednotlivě nemohou v celosvětovém měřítku ničemu prospět. Klimatické změny jsme způsobili a můžeme také pomoci je zastavit. Každý z nás se může zapojit, když ve svém každodenním rozhodování bude vždy přihlížet k životnímu prostředí.“

Řada firem přispívá k zastavení klimatických změn tak, že preferuje způsob výroby šetrný k životnímu prostředí. Výrobci aut usilují o co možná nejnížší spotřebu pohonných hmot u aut, která se prodávají v EU, protože nižší spotřeba znamená méně emisí CO₂. Prohlédni si webové stránky tvých nejoblíbenějších značek a podívej se, co dělají, aby přispěly k zastavení klimatických změn.

Chcete se dozvědět více? Navštivte: www.eea.europa.eu

Další informace o tom, co vše v této věci podniká Generální ředitelství Evropské komise pro životní prostředí, najdeš na http://www.europa.eu.int/comm/environment/climat/home_en.htm

Jak můžu pomoci já? Zkus toto!

Každý může pomoci zastavit klimatické změny.

Na následujících řádcích najdeš různé tipy, které můžeš sám a snadno zkusit.

ZTLUM

- Nepřetápěj doma. Když snížíš nastavenou teplotu o jeden stupeň, můžete doma ušetřit až 7 % nákladů na energii. Sedmdesát procent z celkové energie spotřebované v domácnostech jde na vytápění.
- Popros rodiče, ať ti pomohou nastavit domácí termostat, aby se teplota v noci a v době, kdy nejste doma, snížila na 17°C a aby měla příjemných 20°C, než se probudíš nebo se vrátíš ze školy.
- Šetři teplou vodu – sprchuj se místo koupání ve vaně. Při sprchování spotřebuješ čtyřikrát méně energie.
- Když vaříš čaj nebo kávu, vař jen tolik vody, kolik potřebuješ.
- Pokud větráš, otevři okna na pár minut dokořán a pak je zase zavři. Je to lepší, než nechat teplo dlouho pozvolna unikat.
- Pravidelně odmrazuj lednici. Můžeš tím ušetřit až 30 % spotřebované energie.
- Nenastavuj lednici, aby se chladila na maximum. Když teplota v lednici klesne pod 5°C, budeš jen čerpat víc energie, ale jídlo v ní rozhodně nevydrží o nic déle.
- Nedávej do lednice teplé nebo horké jídlo. Nech ho nejprve vystydnout a pak ho teprve dej do lednice.

VYPNI

- Zhasínej světla, když je nepotřebuješ.
- Nenechávej televizi, CD přehrávač a počítač zapnutý na „stand-by“ (pohotovostní režim). Televize ve stand-by modu spotřebovává v průměru 45 % energie. Kdyby žádný Evropan nepoužíval stand-by, ušetřilo by se tolik energie, ze které by fungovala země velikosti Belgie.
- Nenechávej mobil dobíjet, když je baterie plná. Když ho necháš zapnutý, přijde 95 % energie nazmar, jen 5 % se využije k dobíjení telefonu.
- Promluv si s rodiči o úsporných žárovkách – déle vydrží a spotřebují pětikrát méně energie než obyčejné žárovky.
- Kupuj-li se nová zařízení do domácnosti (lednice, pračka atd.), přemluv rodiče, aby koupili spotřebič energetické kategorie A+, která je velmi úsporná.
- Když zavřeš kohoutek při čištění zubů, ušetříš až několik litrů vody.

RECYKLUJ

- Při nákupu si vezmi normální tašku místo igelitky na jedno použití.
- Vracej vratné láhve a ostatní recykluj stejně jako papír, karton, plasty, kovy a ostatní odpad. Recyklace hliníkových plechovek od nápojů je energeticky desetkrát výhodnější než výroba nových. Výrobci papíru vyčerpají mnohem méně energie, když vyrábějí papír ze starých novin, než při produkci z dřevěných odřezků.
- Pokud máte zahrádku, dávej rozložitelné věci na kompost.
- Vybírej si věci, které mají co nejmíň obalů, a kupuj náhradní náplně, pokud to jde.
- Nos si svačinu v krabičce, která se dá znovu použít, místolobalu nebo papírového sáčku.

CHOD

- Pokud tě čeká pouze krátká vzdálenost několika kilometrů, nejezdí na motorce nebo autem. Jdi pěšky nebo se projed' na kole.
- Když jedeš dál, zjisti si, jestli se nedá jet tramvají, autobusem nebo vlakem.
- Snaž se vyhýbat létání – letadla vypouštějí do ovzduší obrovské množství CO₂. Létání je nejrychleji rostoucí zdroj emisí CO₂ na světě.
- Když rodiče uvažují o koupi auta, navrhní menší auto s nízkou spotřebou – kromě jiného ušetří za benzín. Výrobci aut mají podle evropských zákonů povinnost zveřejnit informace o emisích CO₂ a o spotřebě paliva.

DALŠÍ

- Zasad' ve škole, u vás na zahradě nebo někde v okolí strom. Pět stromů zlikviduje v průběhu svého života 1 tunu CO₂.
- Poohlédni se v obchodech a supermarketech po věcech, které jsou označeny jako evropský eko výrobek – hledej symbol malé kytičky.
- Šetří papírem: kopíruj oboustranně, používej e-mail.
- Dávej přednost místním, sezónním potravinám. Je to nejen zdravější, navíc šetříš životní prostředí.
- Jez méně masa. Výroba masa je velmi náročná na emise CO₂.

Zaznamenávej si, co děláš proto, abys přispěl k zastavení klimatických změn.
Po dobu 6 týdnů si boduj každou věc, kterou jsi během týdne udělal.
Na závěr pak sečti všechny body a uvidíš, jak jsi dopadl.

	Týden 1:	Týden 2:	Týden 3:	Týden 4:	Týden 5:	Týden 6:
Ztlum.						
Sniž u vás doma na týden topení o 1°C. <i>Dostáváš 10 bodů.</i>						
Zavírej ve vytápěných místnostech týden okna a dveře. <i>Dostáváš 10 bodů.</i>						
Místo koupání ve vaně si týden dávej jenom rychlou sprchu. <i>Dostáváš 5 bodů.</i>						
Než otevřeš lednici, rozmysli si, co v ní chceš – nenechávej dveře lednice dlouho otevřené. <i>Za týden dostáváš 1 bod.</i>						
Vypni.						
Týden zhasinej, kdykoliv se někde svítí zbytečně. <i>Dostáváš 5 bodů.</i>						
Když máš mobil nabít, vyndej nabíječku ze zásuvky. <i>Za týden dostáváš 1 bod.</i>						
Vypínej týden úplně televizi, věž a počítač. Nenechávej je zapnuté na stand-by. <i>Dostáváš 5 bodů.</i>						
Recykluj.						
Týden vracej nebo recykluj láhve a sklo. <i>Dostáváš 1 bod.</i>						
Týden si nos do školy na pití láhev, která se dá znovu použít, místo plechovky nebo nápojového obalu na jedno použití. <i>Dostáváš 5 bodů.</i>						
Ber si týden na nákup tašku nebo znovu použij staré igelitky. <i>Dostáváš 5 bodů.</i>						
ChodĚ.						
Do školy a na všechny mimoškolní aktivity chodĚ pěšky, jezdí na kole nebo veřejnou dopravou. <i>Za každý kilometr získáváš 1 bod.</i>						
Další.*						

*Podívej se na web www.climatechange.eu.com a vyber si další aktivity.

Celkové skóre po 6 týdnech:
 Jméno a podpis:
 Svědci (jména a podpisy):

ZMĚŇ SE

ZTLUM. VYPNI. RECYKLUJ. CHOĎ.

Buď aktivní ve škole, doma, ve sportovním klubu atd.

Čím víc vás bude, tím větší může být legrace!

- Připrav plakátovou kampaň, která má inspirovat ostatní, aby udělali drobné změny v každodenním životě, jako je zhasínání světel, chození pěšky, recyklování atd. Vyvěs plakáty po škole, v okolí, v místním sportovním klubu apod.
- Zorganizuj nějakou benefiční akci, která umožní tvému sportovnímu klubu šetřit energií. Prospěješ boji proti klimatickým změnám a ještě ušetříš v nákladech na energie.
- Promluv si s vedením školy (třídním učitelem) o vytápění a větrání ve třídách, o energetické úspornosti počítačové učebny a o recyklaci papíru a jiných odpadů.
- Uspořádej benefiční cyklistický závod a získané peníze daruj neziskové organizaci, která pořádá kampaň za zastavení klimatických změn. ■

SLIB „OVLÁDÁME ZMĚNY KLIMATU“

My, žáci/studenti

(doplňte školu a třídu) můžeme přispět ke kontrole klimatických změn, a proto slibujeme, že se budeme chovat odpovědně a omezíme emise CO₂ drobnými změnami každodenního chování.

Datum: Stát:

Adresa školy:

.....

.....

Telefonní číslo školy:

Jméno učitele:

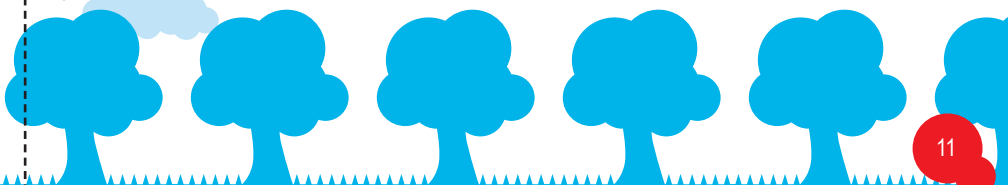
E-mailová adresa učitele:

***Podepsané závazky zašlete
na adresu***

pledge@climatechange.eu.com

nebo poštou na adresu:

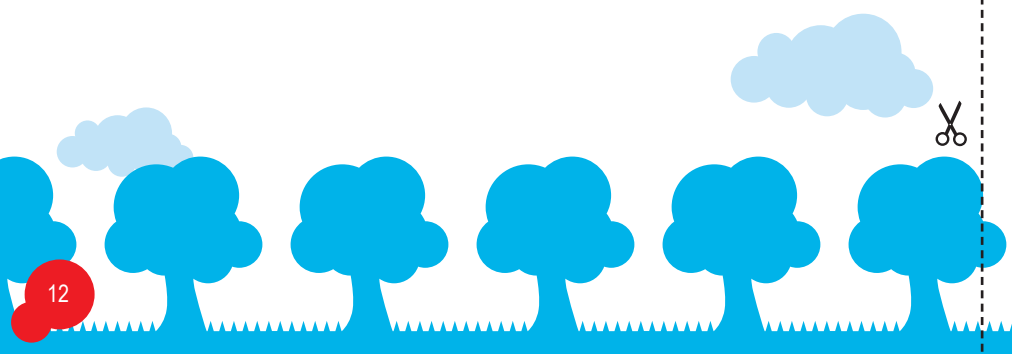
European Commission
Environment DG
Information Centre
Office: BU-9 00/11
B-1049 Brussels
Belgium

Podpisy:

Jméno	Datum narození	Podpis

Evropská komise

ITY OVLÁDÁŠ ZMĚNY KLIMATU.

Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství

2007 — 16 stran — 13,5 x 20,2 cm

ISBN 978-92-79-06203-2

I TY OVLÁDÁŠ ZMĚNY KLIMATU.

ISBN 978-92-79-06203-2

9 789279 062032